

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/53
KARAR NO : 1987/2

ÖZET : 2247 Sayılı Kanun'un 14.mad-
desinde olumsuz görev uyuşmazlığı
için öngörülen koşullar gerçekleş-
mediğinden, bu konudaki başvurunun
reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü adına, Tekel Başmüdürlüğü
MANİSA
Vekili : Av.Necia Dirim-MANİSA
Davalı : Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na izafeten Maliye Hazinesi AKHİSAR
Vekili : Av.Naci Ural-AKHİSAR
K O N U : Kamulaştırma nedeniyle davalıya ait taşınmazın davacı adına

tescili talebinden ibarettir.

O L A Y : 1-) 1977 yılı yatırım programı gereğince Manisa Akhisar Sigara Fabrikası inşaatı için kamulaştırma sahasında kalan ve tapuda hazine adına kayıtlı üç parça taşınmazın satın alma yolu ile kamulaştırılmasına (2942) Sayılı Kanun Madde-30) lüzum duyan davacı idare, 22-2-1977 tarihinde umumî menfaat kararı almış ve mahalli takdir komisyonunca 9-5-1977 tarihinde taşınmazın metre karesine 10 lira değer takdir edilmiştir.

2-) Keyfiyet 25-3-1977 tarih, 26643 sayılı yazı ile Maliye Bakanlığı'na iletilmiş, bakanlık 8-9-1977 tarih ve 25298 sayılı cevap yazısı ile konunun incelenmekte olduğunu ve sonuçtan bilgi verileceğini, davacı idareye bildirmiştir.

3-) Bu arada davacı idare, gelişen durum nedeni ile 13-6-1978 tarih ve 95279 sayılı yazı ile davalı idareye trampa teklifinde bulunmuş, davalı ise, 14-9-1981 tarih ve 24666 sayılı cevabi yazı ile anılan taşınmazların metre karesinin 400 liradan satın alınmasını teklif etmiştir.

4-) Bunun üzerine davacı; umumî menfaat kararına istinaden kamulaştırılıp, mahalli kıymet takdir komisyonuna bedeli takdir ettirilen taşınmazın kendilerine devri talebinin davalıya iletildiği ve bedele ilişkin herhangi bir tezyit davası açılmamasına rağmen uzun bir süre sonra bedelin 400 lira olması yolundaki davalı isteminin kabule şayan olmaması nedeniyle anılan taşınmazın davacı adına tescili için 2492 Sayılı Kanun'un 17. maddesine göre davacı tarafından 24-9-1984 günlü dilekçe ile hakem sıfatı ile adli yargı yerinde tescil davası açılmıştır.

A) Akhisar 1.Asliye Hukuk Mahkemesi: 5-3-1985 gününde, 1984/475, 1985/73 sayılı ile; ve aynen "..... taraflar kamu kuruluşu olup, davacı taraf 2492 Sayılı Yasa'nın 17. maddesine göre kamulaştırılan taşınmazın tesciline karar verilmesini istemiştir. Bu maddeye göre, tescil kararının verilmesi için usul ve yasa'ya uygun kamulaştırma işlemi yapı-

lip,bunun evvel emirde tebliği gerekir ki; yasa'nın aradığı şekilde davacı idare tarafından yapılmış bir kamulaştırma işlemi ve usulüne uygun tebligat yoktur.Taraflar arasında dava mevzuu yerler için bedel üzerinde anlaşma olmamıştır.İhtilâf bundan kaynaklanmaktadır.Bunun ise,Danıştay'a başvurulma suretiyle çözümleneceği 2492 Sayılı Kanun'un 30.maddesinde açıkca belirtildiğinden, dava yerinde görülmeyip,reddi gerekmiştir." yolundaki gerekçe ile davanın reddine karar vermiştir.

Anılan karara karşı,tarafların itiraz ve temyiz istemleri yerinde bulunmamış olmakla mezkûr karar kesinleşmiştir.

Bu karar üzerine davacı vekili; 24-6-1985 günlü dava dilekçesi ile kamulaştırmaya konu taşınmazların,bedeline itiraz süresi geçmiş ve bu hususta maliyece herhangi bir dava açılmamış olduğundan,tamamlanmış olan kamulaştırma işlemlerine istinaden söz konusu taşınmazların 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 17.maddesine göre Tekel İdare-si adına tescilli ve aksi yolda verilen hakem kararının iptali istemiyle,idari yargı yerinde dava açmıştır.

B) Manisa İdare Mahkemesi : 8-7-1985 gününde,1985/344-312 sayı ile;2942 Sayılı Yasa'nın 17.maddesi uyarınca yapılan tescil talepleri hakkında karar verilebilmesinin idari yargının görevi dışında olduğu,bu konuda anılan maddeye göre,adli yargı yerlerinin görevli bulunduğu,öte yandan; bir yargı düzeni içinde yer alan mahkeme kararlarının diğ-e bir yargı düzeninde bulunan mahkemelerce incelenebilmesine olanak bulunmadığı,bu nedenle Akhisar Asliye 1.Hukuk Mahkemesi'nin hakem sıfatı ile verdiği kararın iptaline ilişkin istemin yerinde olmadığı,bu itibarla,2577 Sayılı Yasa'nın 15/1-a.maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiştir.

Davacı vekili; anılan kararın kesinleşmesi üzerine,30-10-1986 günlü dilekçe ile adli ve idari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluştuğunu ileri sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının çözümünü istemiş ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesini talep etmiştir.

Bunun üzerine dosya; Manisa İdare Mahkemesi Başkanlığı'nın 31-10-1986 günlü, 1986/455 Muh.sayıllı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda,Şerafettin Seyhun,Çetin Aşçıoğlu,Şafa Sancar,Erol Çırakman,Abdullah Demir ve Taner Candemir'in katılmaları ile yaptığı,16-2-1986 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler ve Danıştay Başsavcılığı'nın 18-11-1986 günlü,1986/53 sayılı ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 8-12-1986 günlü,İM-860 sayılı ve olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları gerçekleşmediğinden başvurunun reddi gerektiği yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya,Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu'nun yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine geçmeden önce; yönteme ilişkin bir sorun üzerinde durmak ve görev uyuşmazlığının oluşup oluşmadığını belirlemek,bu belirlemeyi yapabilmek için de öncelikle,kamu kurumları arasında taşınmaz mal devri ve devre konu

taşınmazın tapuya tescili konusunda kısa açıklamalarda bulunmak gerekmektedir.

Kamulaştırma Kanunu'nun 1.maddesine göre bir kamu kurumuna ait taşınmazın başka bir kamu kurumunca kamulaştırılması mümkün olmayıp, böyle bir taşınmaza gereksinim duyan kamu kurumunun bu taşınmazı ancak aynı kanunun 30.maddesinde öngörülen devir yolu ile edinmesi mümkündür.

İnceleme konusu olayda da; Hazineye ait bir taşınmaza gereksinim duyan Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün, devir işlemlerine girişildiği anda (1977 yılı) yürürlükte bulunan 6830 Sayılı İstimlak Kanunu'nun 30.maddesine göre, bu taşınmaz devir almak istemesi karşısında önce anılan madde kısaca gözden geçirilmelidir.

Anılan madde; bir kamu idaresine ait taşınmazın diğer bir kamu idaresine gerekli olması halinde ne gibi işlemler yapılacağını ve bu konuda uygulanacak yöntemin ne olacağını belirlemiş ve " bir idareye ait gayrimenkulün diğer idareye verilmesi" başlığı altında aynen " amme hükmi şahısları ve müesseselerine ait gayrimenkullerle kaynak ve irtifak hakları bu idarelerden birine lüzumlu olduğu taktirde alâkadar amme hükmi şahısları ile müesseseleri anlaşma yolu ile işi halleder. Anlaşamadıkları taktirde ihtilâf Danıştay idari dairelerince tetkik edilerek 2 ay zarfında kat'î karara bağlanır- Taraflar bedelde anlaşamadıkları ve taktiri kıymet komisyonunca tayin edilen bedelde itiraz ettikleri taktirde ihtilâf 3533 Sayılı Kanun hükmüne de tabi olmaksızın mahalli mahkemelerce karara bağlanır" hükmünü sevk etmiştir.

Bu hükümden anlaşıldığına göre, kamu idareleri arasında taşınmaz mal devri, o taşınmaza gereksinim duyan idarenin bu gereksinimini ve o taşınmaz için ödeyeceği bedeli belirtmekle taşınmazın devrini istemesi, öteki idarenin ise, devre muvafakat etmesi ile tamamlanır. Ferağ işlemi de ilgili tapu sicil muhafızlığınca yapılarak devir gerçekleşmiş olur. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere devir iki aşamayı içermekte olup, birinci aşaması devir konusunda kamu idarelerinin anlaşması, ikinci aşaması ise, bedel konusunda mutabık kalınmasıdır.

Taraflar arasında devir konusunda anlaşma olmadığı hallerde yani, taşınmazı uhdesinde bulunduran idare bunu devretmek istemediği taktirde, taşınmazın kendisine verilmesini isteyen idarenin Danıştay İdari Dairesi'ne (ki 2577 Sayılı Kanun'un 42/g.maddesine göre Danıştay 1.Dairesi'dir.) başvurarak devir konusundaki anlaşmazlığı gidermesi gerekmektedir.

Öte yandan; taraflar bedelde anlaşamadıkları ve taktiri kıymet komisyonunca devre konu taşınmaza taktir edilen bedel konusunda uyuşmazlığa düştükleri taktirde, bu anlaşmazlığın adli yargı yerinde(ki bu konuda görevli ve yetkili mahkeme taşınmazın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesidir) çözüme bağlanması gerekir.

Bu işlemlerden sonra, tekemmül eden devir işlemine rağmen rızaen ferağ verilmeyen hallerde, tekemmül etmiş devir işlemi uyarınca açılacak bir tescil davası yolu ile taşınmazın; buna gereksinim duyan idare adına cebri tescil yolu ile tapuya tescili mümkün olabilmektedir.

İnceleme konusu olayda, tekemmül ettiği iddia edilen devir işlemine rağmen rızaen ferağ verilmemesi nedeniyle davacı Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nce 26-9-1984 tarihinde adli yargı yerinde tescil davası açıldığına göre, bu tarihte yürürlükte olan

2942 Sayılı Kanun'un 17.maddesinde öngörülen tescil konusuna kısaca değinmek gerekmektedir.

Anılan madde " tebliğ edilen kamulaştırma işlemine karşı idari ve adli yargıya başvurulmadığı veya bu konuda açılan davaların kesin olarak sonuçlandığı, ancak taşınmaz mal sahibinin ferağ vermediği hallerde taktir edilen ve arttırılan bedelin tamamı milli bankalardan birine yatırılarak makbuzu ilgili belge örnekleri ile birlikte mahkemeye verilir. Mahkeme iki tarafı derhal davet ederek gelmemeleri halinde gıyablarında belgeleri inceleyerek kamulaştırma usulüne uygun şekilde tamamlanmış ise, taşınmaz malın kamulaştırma yapan idare adına tesciline karar verir ve tapu dairesine bildirir" hükmünü taşımakta olup, gerek tescil konusunda yukarıda yapılan açıklamalar, gerekse madde içeriğine göre tescil davası açılabilmesi için devrin gerçekleşmesi (bir anlamda 17.maddede belirtilen kamulaştırmanın kesinleşmesi) ve bedelde ihtilâfın olmaması, var ise; 30.maddeye göre bu ihtilâfın çözümlenip kesin sonuca bağlanarak bedelin tamamının milli bankalardan birine bloke edilmesi gerekmektedir. (Ali Arcaç, Yeni Kamulaştırma Yasası, 2.cilt 1242 ve müteakip, S- Ankara-1984)

Ancak bundan sonradır ki, tescil davası yetkili ve görevli mahkemeye karara bağlanabilmektedir.

Tüm yukarıda yapılan açıklamaların ışığı altında ve 22.12.1986 günlü, 1986/5 esas sayılı ara kararımızla istenen kamulaştırma (devir) konusu taşınmazla ilgili olup 28.1.1987 günlü 004882 sayılı cevabi yazı ekinde gönderilen belgelerde tetkik edilmek suretiyle inceleme konusu olayın değerlendirilmesine gelince; 1977 yılı yatırım programı gereğince Manisa Akhisar Sigara Fabrikası inşaatı için kamulaştırma sahasında kalan ve tapuda Hazine adına kayıtlı bulunan 3 parça taşınmazın satın alma yolu ile kamulaştırılmasına (devrine) gereksinim duyan davacı idare, mahalli taktir komisyonunca 9.5.1977 tarihinde taşınmazın metre karesine taktir ettiği 10 lira değer mukabilinde ve toplam, 12.000.950 lira karşılığında, bu taşınmazın kendisine devrini 25.3.1977 tarihinde 26643 sayılı yazı ile Maliye Bakanlığı'ndan istemiş, bakanlık ise, 8.9.1977 tarihinde 25290 sayılı yazı ile konunun incelenmekte olduğunu ve sonuçtan bilgi verileceğini davacı idareye bildirmiş, daha sonra gelişen durum nedeniyle davalı idareye; davacıya ait taşınmazla, devri istenen taşınmazın trampası teklifinde bulunulmuş, 17.9.1981 tarihinde 24666 sayılı Maliye Bakanlığı yazısı ile devri istenen taşınmazın 517.000.985 lira bedel üzerinden satın alınıp alınamayacağını bildirilmesi istemiş, keza 20.4.1982 günlü, 11.300 sayılı Maliye Bakanlığı'nın yazısı ile taşınmazın metre karesinin 10 lira bedel üzerinden satışı teklifinin uygun görülmediği Tekel Genel Müdürlüğü'ne bildirilmiş ancak, bu yazı içeriklerinde devre konu taşınmazın kendi gereksinimi veya başka bir nedenle devrinin muafakat edilmediği yolunda bir ibareye yer verilmemiş, yazı içeriklerinden anlaşıldığına göre taraflar arasında devir konusunda değil, bedel konusunda anlaşmazlık çıkmıştır.

Bu durum karşısında, yukarıda belirlenen belgelere göre devir konusunda anlaşmanın gerçekleştiği ve tescil davasının ilk koşulunun oluştuğu söylenebilirse de, taraflar arasında bedel konusundaki, teklif ve karşı tekliflere göre bedelde anlaşmanın gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Bu nedenledir ki, adli yargı yerinde açılan ve konusu kamulaştırma nedeniyle tescil ilişkili dava; bu dava için öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden görev yönünden değil, esas bakımından reddedilmiştir.

Anılan kararda sonuç olarak davacı idarece yapılmış bir kamulaştırma işlemi ve usulüne uygun tebligatın bulunmadığı, taraflar arasında dava mevzuu yerler için bedel üzerinde anlaşma olmadığı ve ihtilâfın bundan kaynaklandığı belirtildiğine ve dava yerinde görülmeyip reddine karar verildiğine göre, bu kararın bir görevsizlik kararı değil davanın esas yönünden reddine ilişkin bir karar olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Devir konusundaki anlaşmazlığın, yani devre muvafakat edilmemesinin (ki işbu davada bu husus dava konusu değildir) çözümü için gerekli yolun Danıştay olarak gösterilmesi davanın görev yönünden reddedildiğini göstermemektedir. Zira; dava tescil davasıdır ve bu davada yukarıda belirtildiği gibi koşulları gerçekleşmediğinden esas yönünden reddedilmiştir.

Yukarıda açıklanan duruma göre, idari yargı yerine tescil konusunda açılan davada bu yargı yerinin verdiği açık görevsizlik kararına karşın; adli yargıda aynı konuda açılan davada görevsizlik kararı değil, yukarıda açıklandığı üzere esas yönünden davanın reddine karar verilmiş bulunulduğundan, 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde olumsuz görev uyuşmazlığı için öngörülen koşullar gerçekleşmemiştir. Zira; anılan madde "olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir." hükmünü içermekte olup, ortada idari yargı yerince verilmiş görevsizlik kararına karşı adli yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmamaktadır.

Bu duruma göre, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan iki ayrı görevsizlik kararı verilmiş olması koşulu gerçekleşmediğinden, ortada oluşmuş bir görev uyuşmazlığı yoktur.

Bu nedenlerle, başvurunun reddine karar verilmelidir.

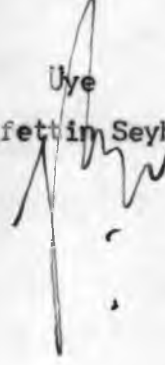
...../.....

SONUÇ: İdarî yargı yeri olan Manisa İdare Mahkemesi'nce görevsizlik kararı verilmiş ise de; adli yargı düzeni içinde yer alan Akhisar 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen karar göreve ilişkin olmayıp, dava esastan reddedildiğinden ve bu duruma göre, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde olumsuz görev uyuşmazlığı için öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden, başvurunun aynı Kanunun 1. ve 27. maddeleri uyarınca reddine, 16.2.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

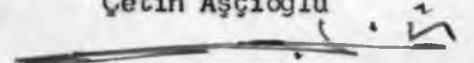
Başkan
Servet Tüzün

Üye
Şerafettin Seyhun

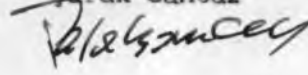

Üye
Çetin Aşçıoğlu

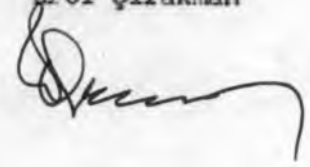
Üye

Safak Sancar

Üye

Erol Çırakman

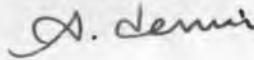
Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

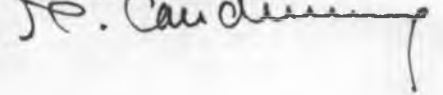
Üye

Abdullah Demir

Üye

Taner Candemir

S.Y?

27/2